

Vores forbrug og hverdagsliv har et stort klimaaftryk.

Hvad vil det sige, hvor kommer udledningerne fra – og hvad kan vi gøre?

De største udfordringer og muligheder

v. Charlotte Louise Jensen, Seniorkonsulent, CONCITO

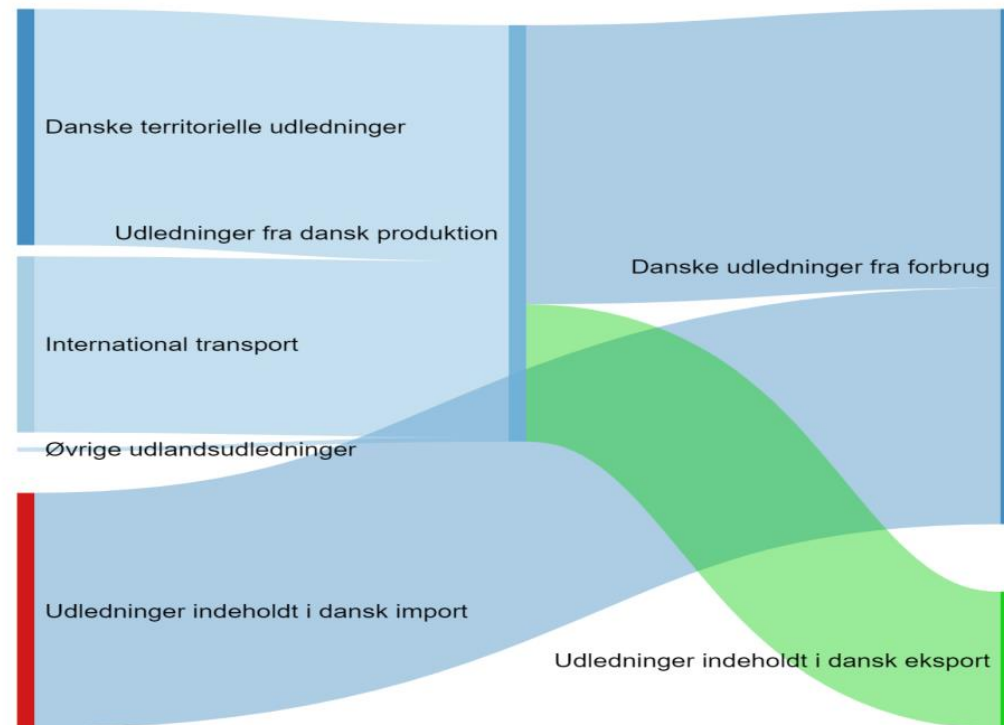
Allerførst: Forbrugsbaserede eller territoriale klimaaftryk?

Fra Global Afrapportering 2023:

Danmarks forbrugsbaserede klimaaftryk er ca. 40 pct. højere end Danmarks territoriale drivhusgasudledninger, dvs. de udledninger, der finder sted på dansk grund. Det betyder, at Danmarks klimapåvirkning er højere, når man indregner de drivhusgasudledninger, der sker i udlandet som følge af dansk forbrug og samtidig trækker de drivhusgasudledninger fra, som er knyttet til varer og serviceydelser og eksporteres til forbrug i andre lande.

70procent målet fra klimaloven tager udgangspunkt i de territoriale udledninger.

UNEP peger på at op mod 70% af de globale udledninger kan reduceres ved (markante) ændringer i livsstile og forbrugsmønstre – og det potentiale udnytter vi ikke eksplicit med vores klimalov – men det bør vi.

Figuren er fra rapporten Beregning af Danmarks samlede forbrugsbaserede klimaaftryk fra 2021. Lavet af Niras for Energistyrelsen. Skal alene ses som illustration.

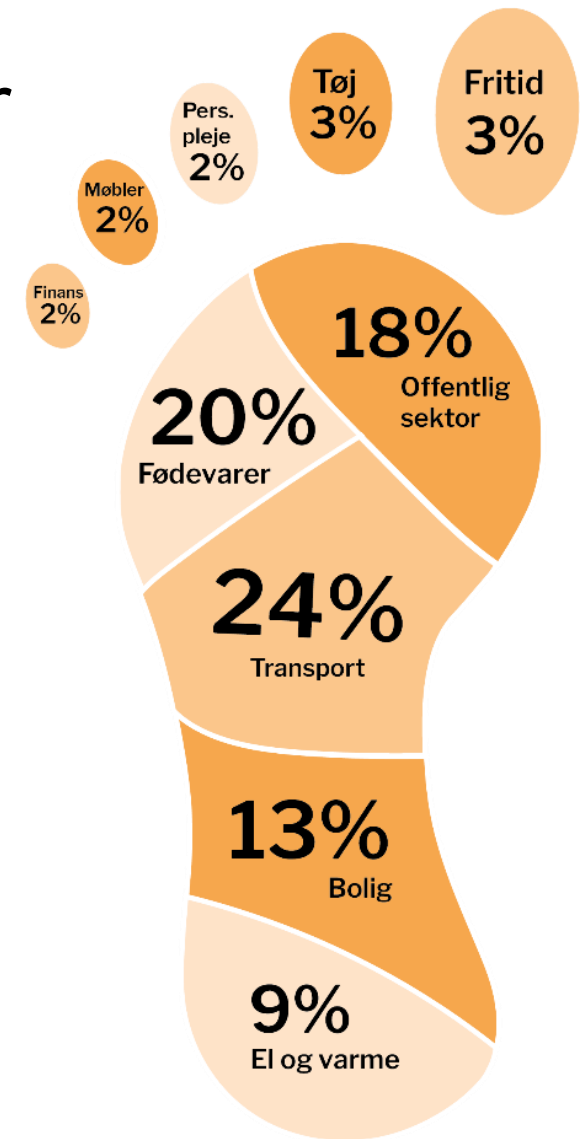

CONCITO

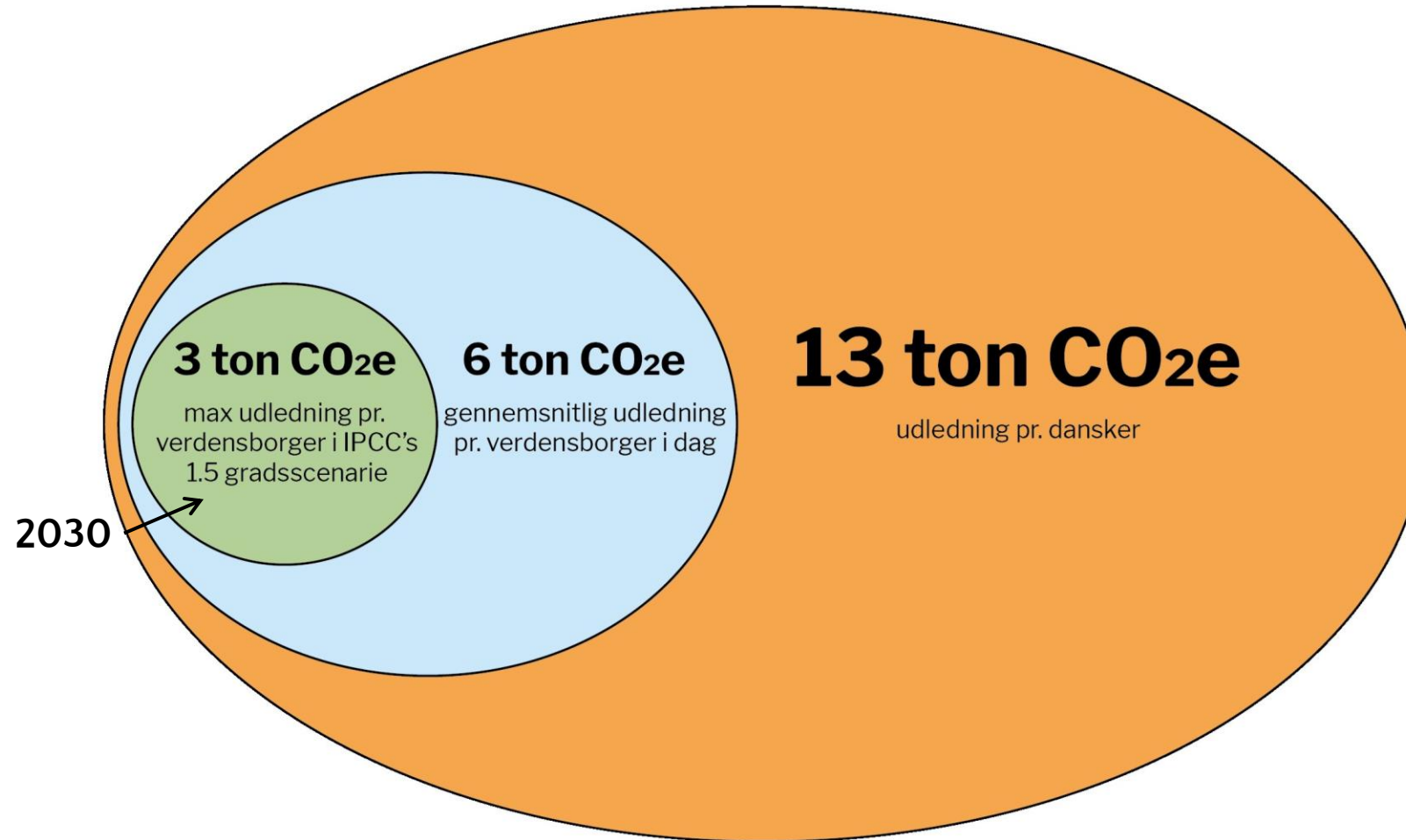
DANMARKS GRØNNE TÆNKETANK

Danmarks globale forbrugsudledninger

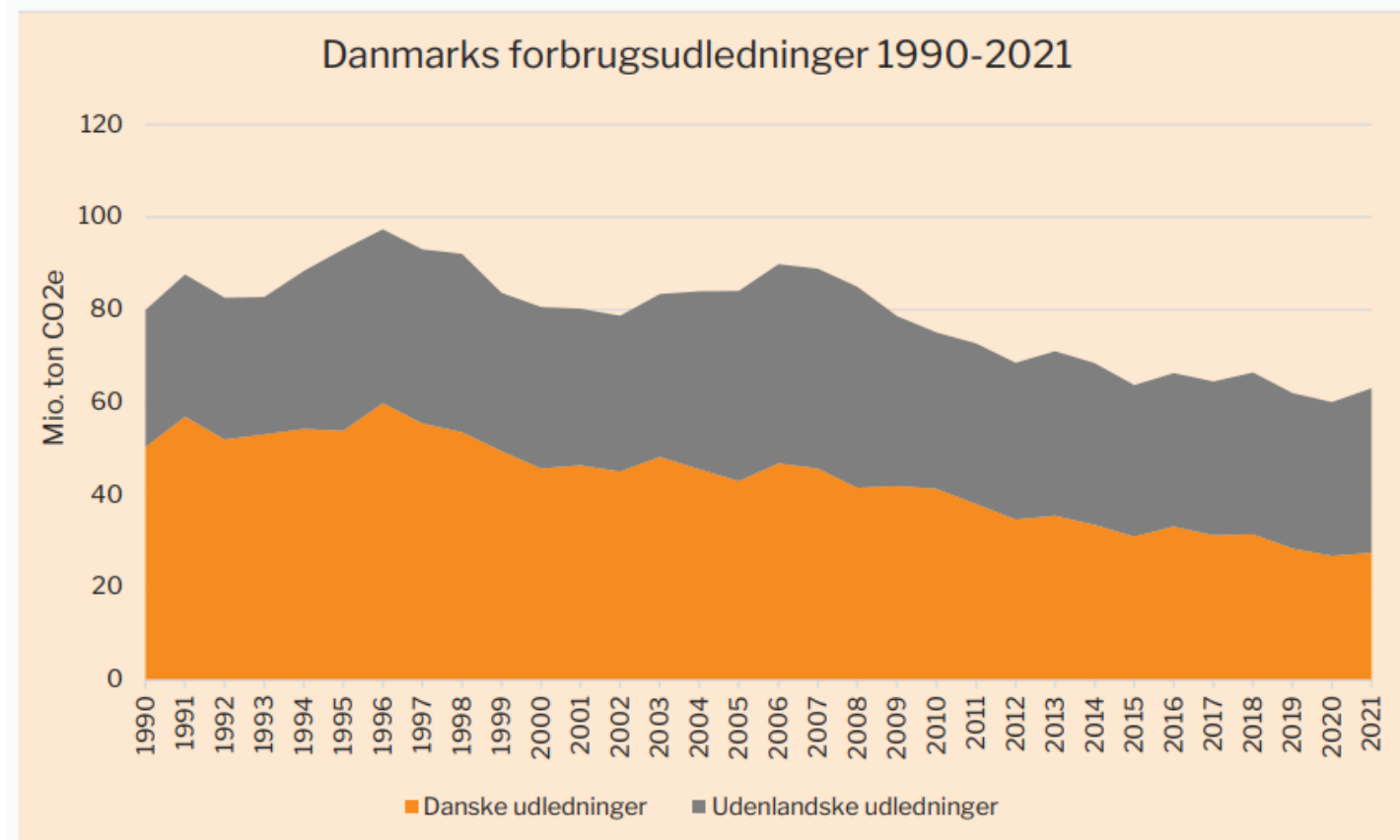
- Danmarks samlede globale forbrugsudledning er **74 mio. ton CO₂e**
- **Svarer til 13 ton CO₂e per indbygger pr år** (i modsætning til ca 8 ton CO₂e pr indbygger pr år i *territoriale* udledninger)
- Danmark er stadig blandt de største udledere i verden pr indbygger
- De mest udledende forbrugskategorier er **transport, fødevarer, og boliger** (størrelse plus el og varme)

Hvad betyder det?

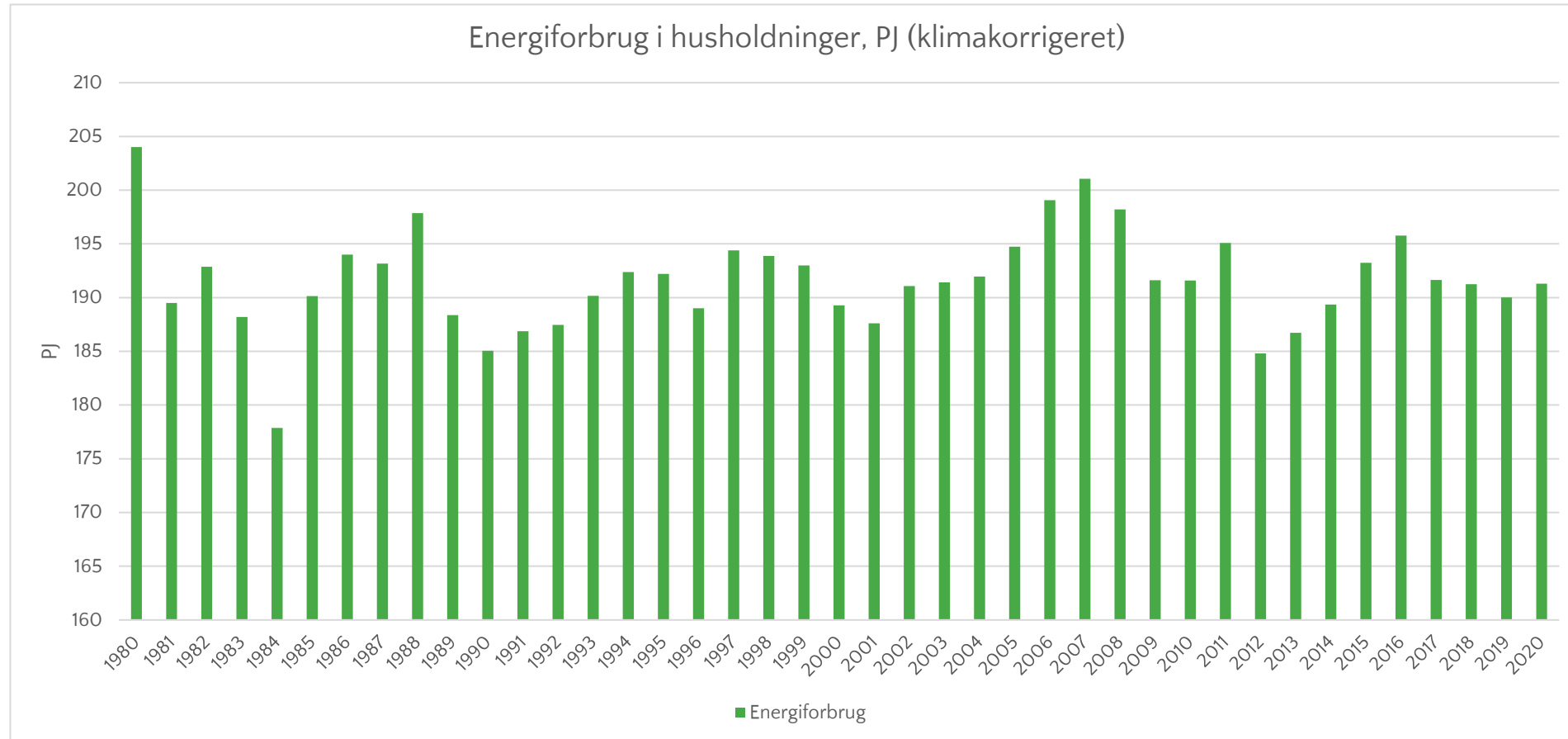
Ingen nævneværdig reduktion i andelen af de globale udledninger, der sker uden for landets grænser...

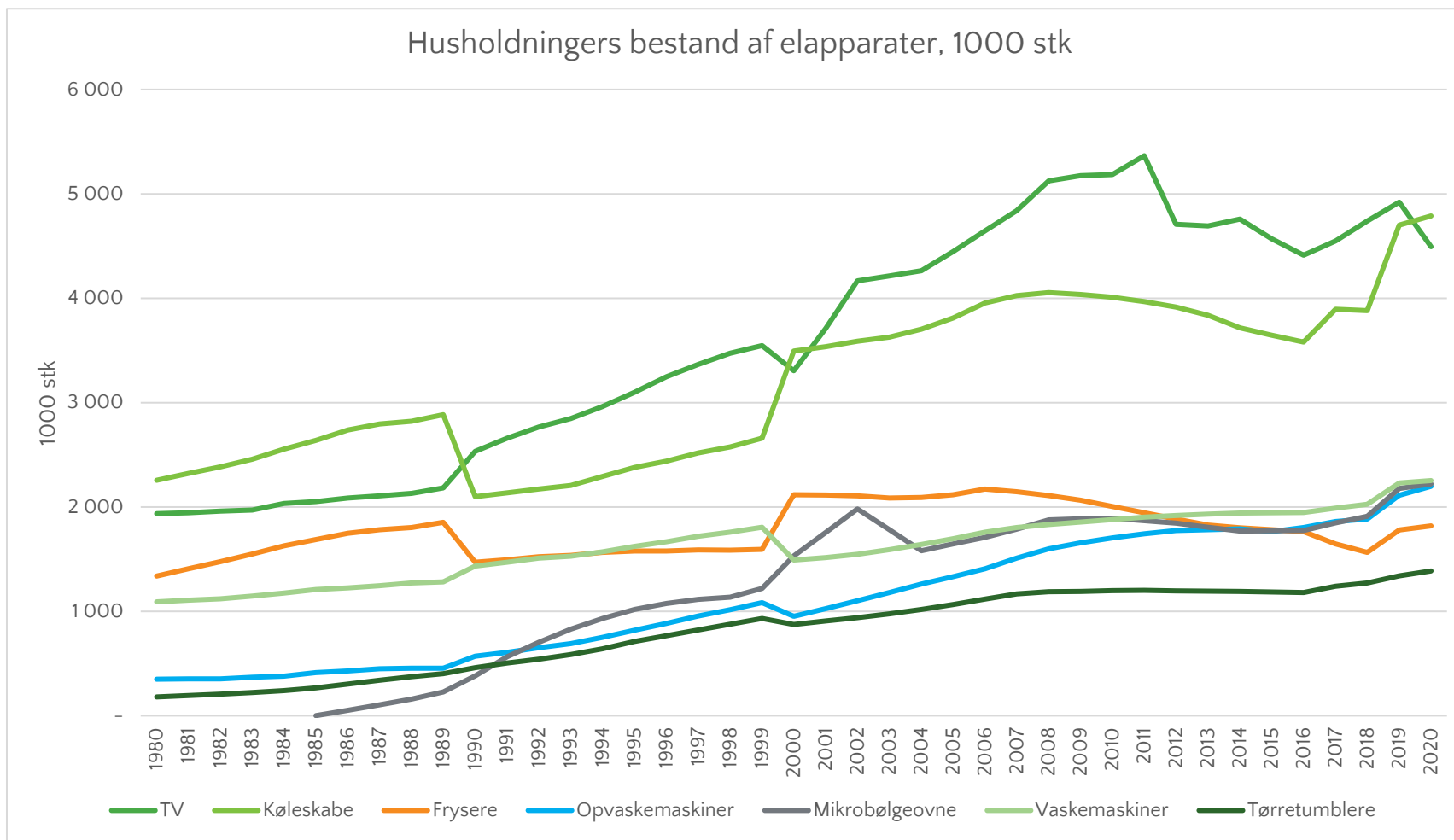
Figur 2. Udvikling i de nationale og forbrugsbaserede udledninger fra 1990-2021 ifølge Energistyrelsens opgørelse i Global Afrapportering 2023.

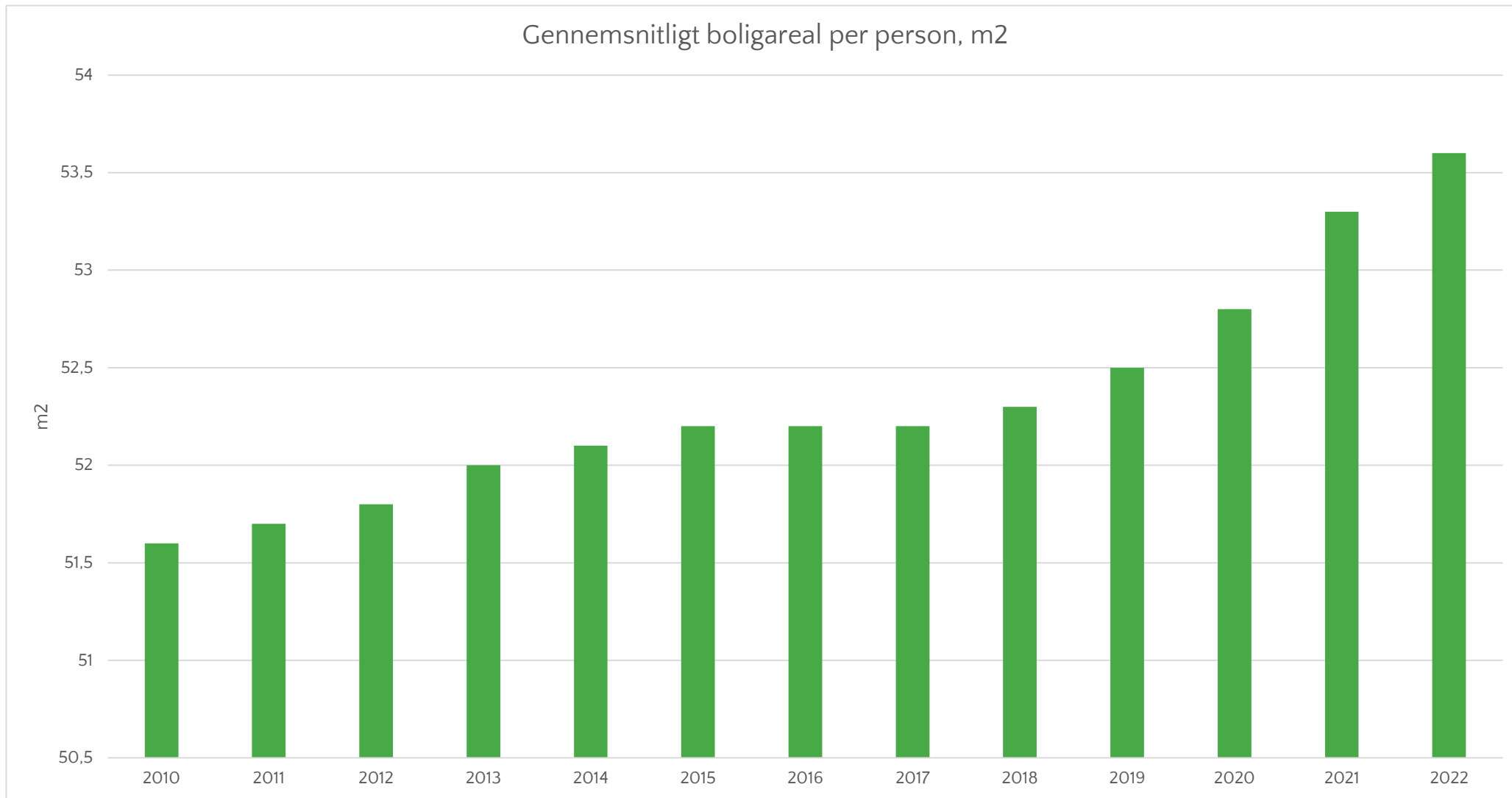
Vi er blevet langt bedre til teknologisk optimering.....så hvad sker der?

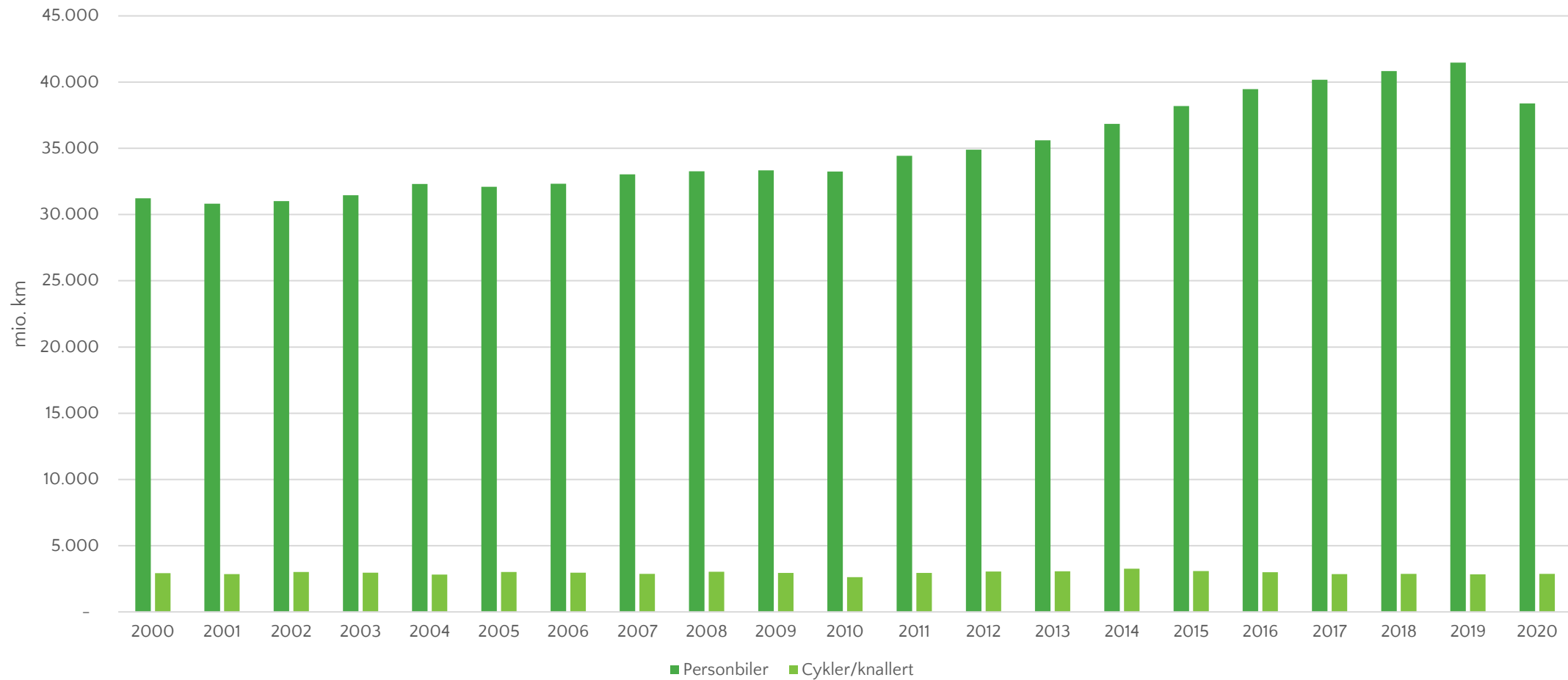
Husholdningers bestand af elapparater, 1000 stk

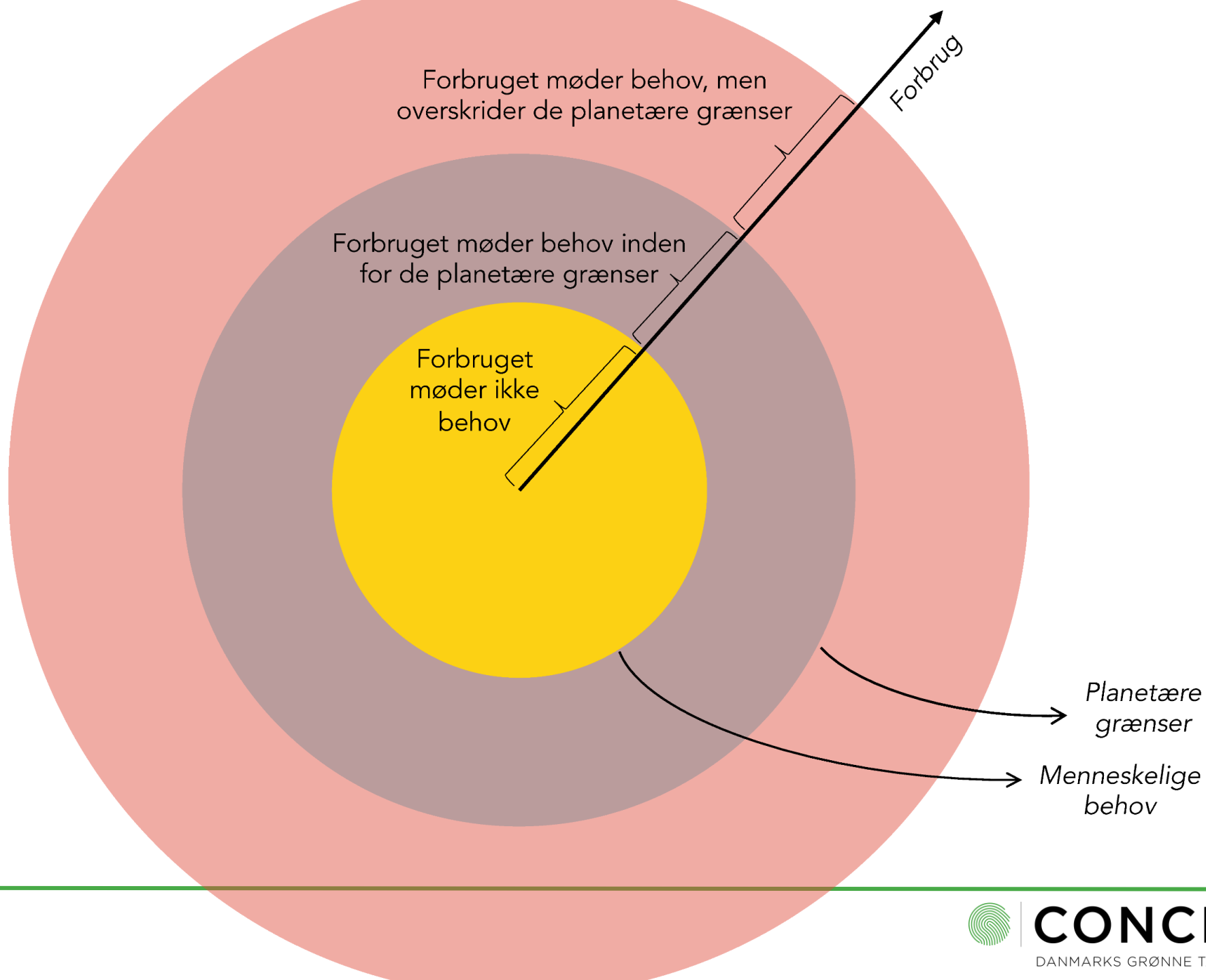
Gennemsnitligt boligareal per person, m²

Nationalt trafikarbejde fordelt på danske køretøjstyper, mio. km

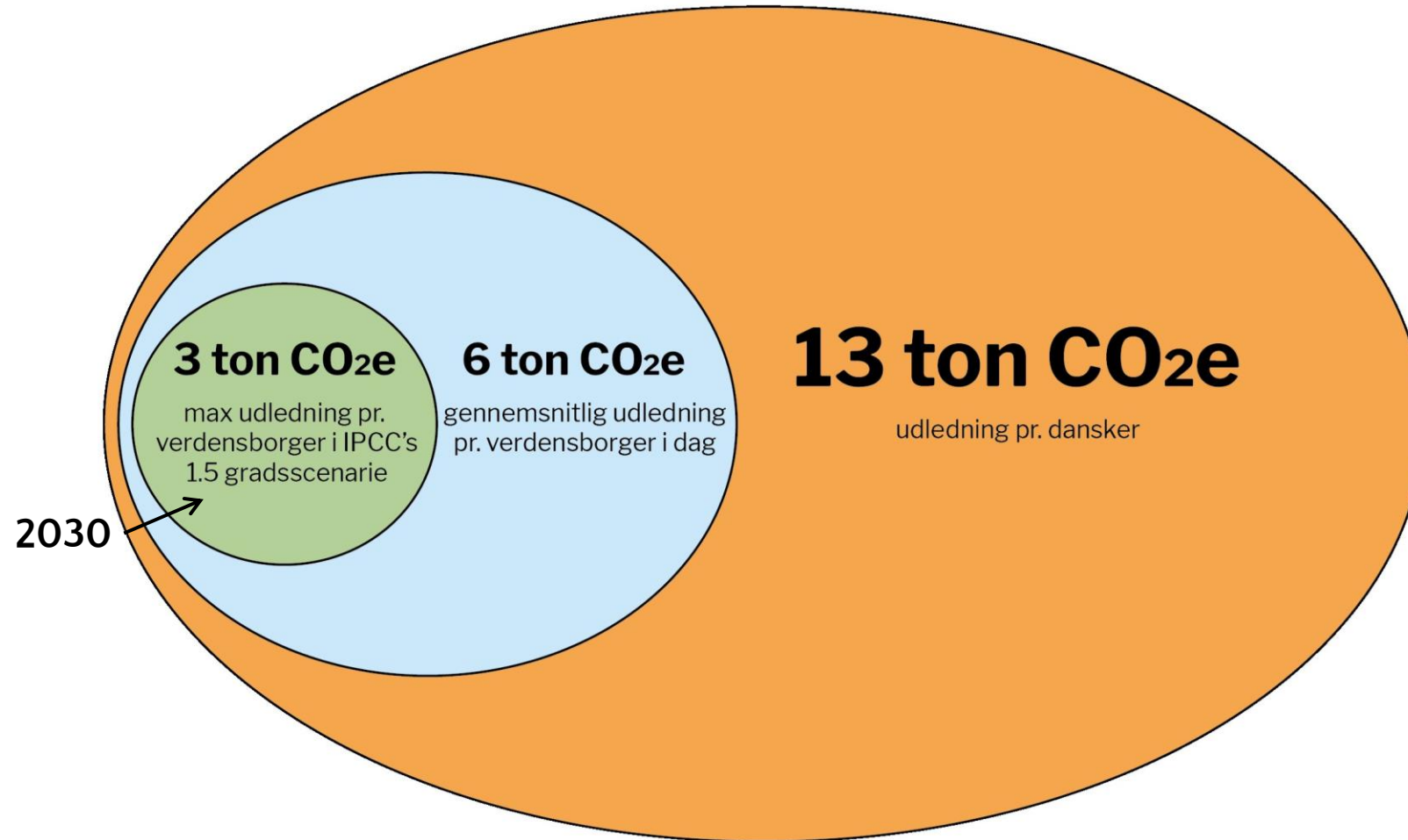
Grænser?

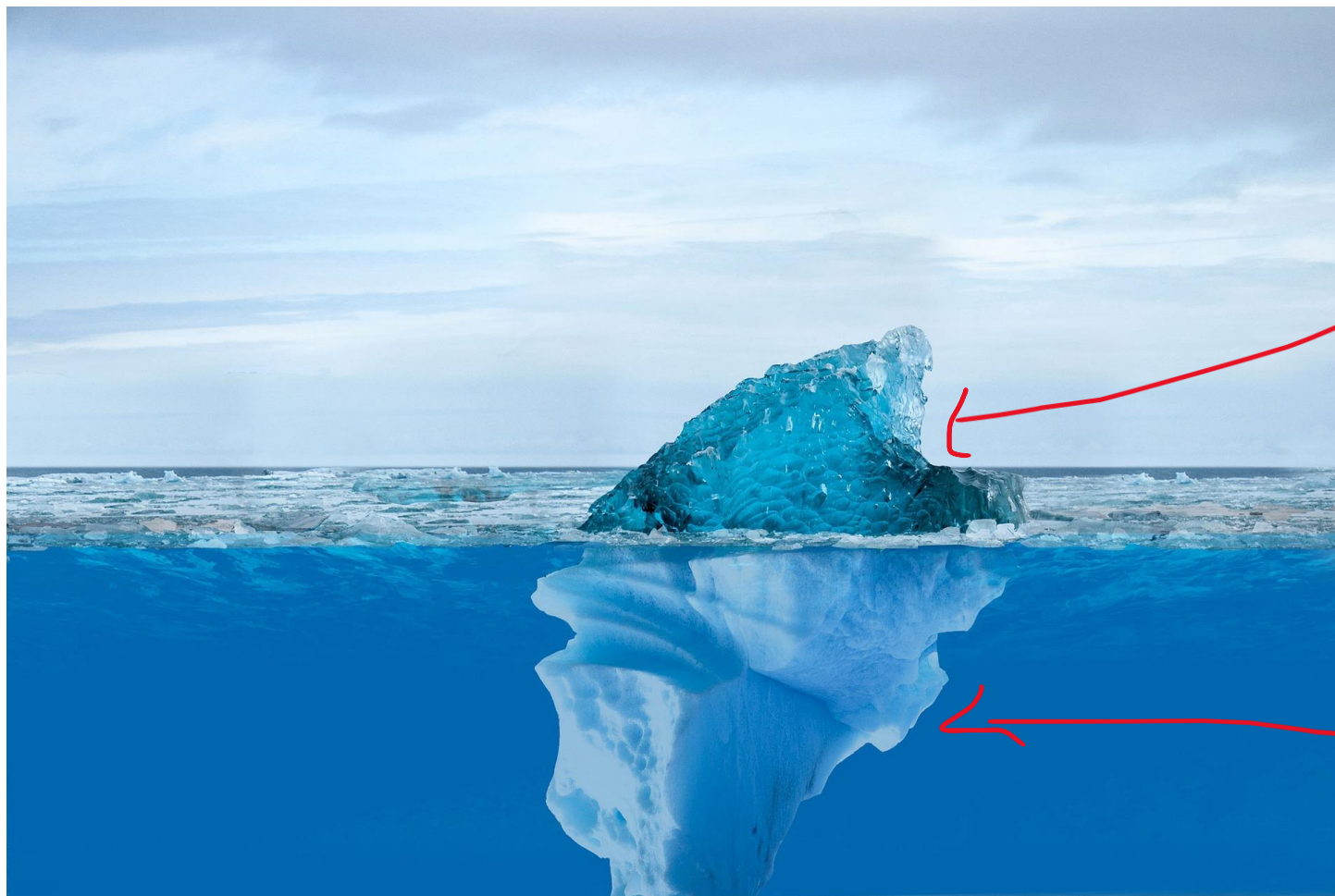
CONCITO

DANMARKS GRØNNE TÆNKETANK

Der skal jo ske noget, nu!

Men det er nemmere sagt end gjort...

Det observerbare:
Direkte handlinger og valg der tages.

Det vi oftest sætter ind over for.

Det (ofte) skjulte:
Årsagerne til vores handlinger og valg (normer, adgang, infrastruktur, forestillinger, vaner, tradition, kompetencer...)

Det vi ofte glemmer at tage højde for (og som vi er lidt bange for).

CONCITO

DANMARKS GRØNNE TÆNKETANK

Fx: transportbehov og -udvikling

- Vores transportmønstre er ikke alene influeret af vores individuelle valg og ønsker.
- Transport**behov** er i høj grad noget der opstår, på grund af de 'praksisser' vi mennesker indgår i – så som det at gå på arbejde, indkøb, børnepasning, skole, fritidsaktiviteter, rejser osv.

Det er samtidigt under konstant udvikling, som vi også ser af grafer – bare i den forkerte retning, klimamæssigt...

Infrastrukturer (og planlægning) spiller en rolle:
hvem er der plads til, hvor – og hvornår?

Men det gør forestillinger om det gode liv også...

Pixabay

Ak, det gode liv... Hvad gør vi med det?

*"In an increasingly inequitable and ecologically full world, **living well within limits** thus becomes the core challenge of our time."*

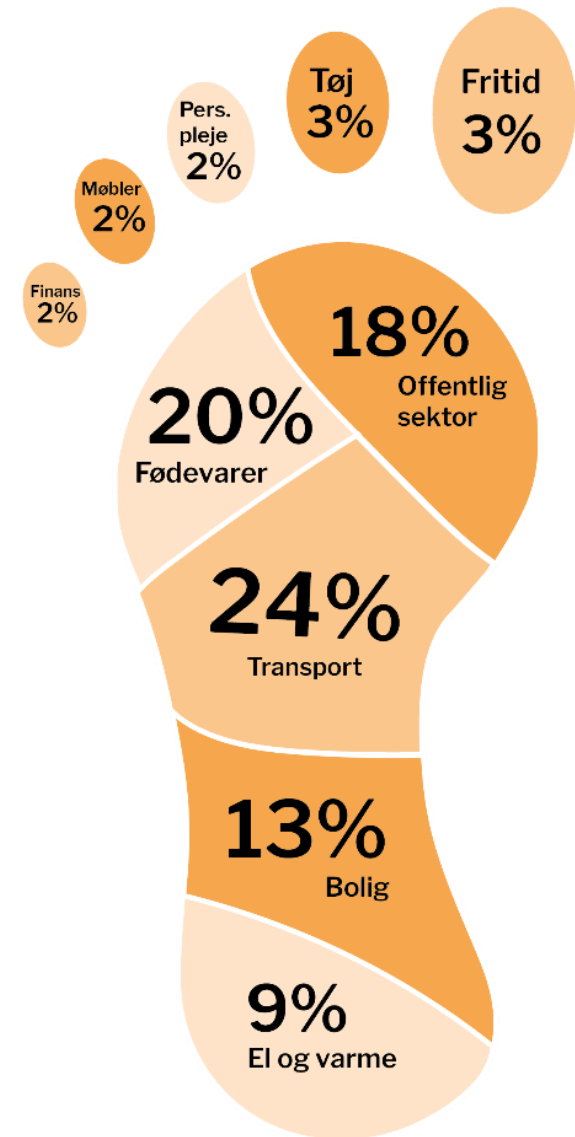
Det gode liv – er en svær størrelse. For hvad er et godt liv, for hvem, og hvordan? Hvordan opnår vi lige, gode liv for alle, i en verden som er blevet afhængig af en ulige fordeling?

Grænser – en svær størrelse. Vi er vant til at høre, at et frit samfund er et grænseløst samfund. Men hverken vi, eller vores samfund, eller planeten, er grænseløse, og vi praktiserer heller ikke grænseløse liv nu – så hvordan bruger (og definerer) vi grænser til at forme muligheder for gode liv for alle?

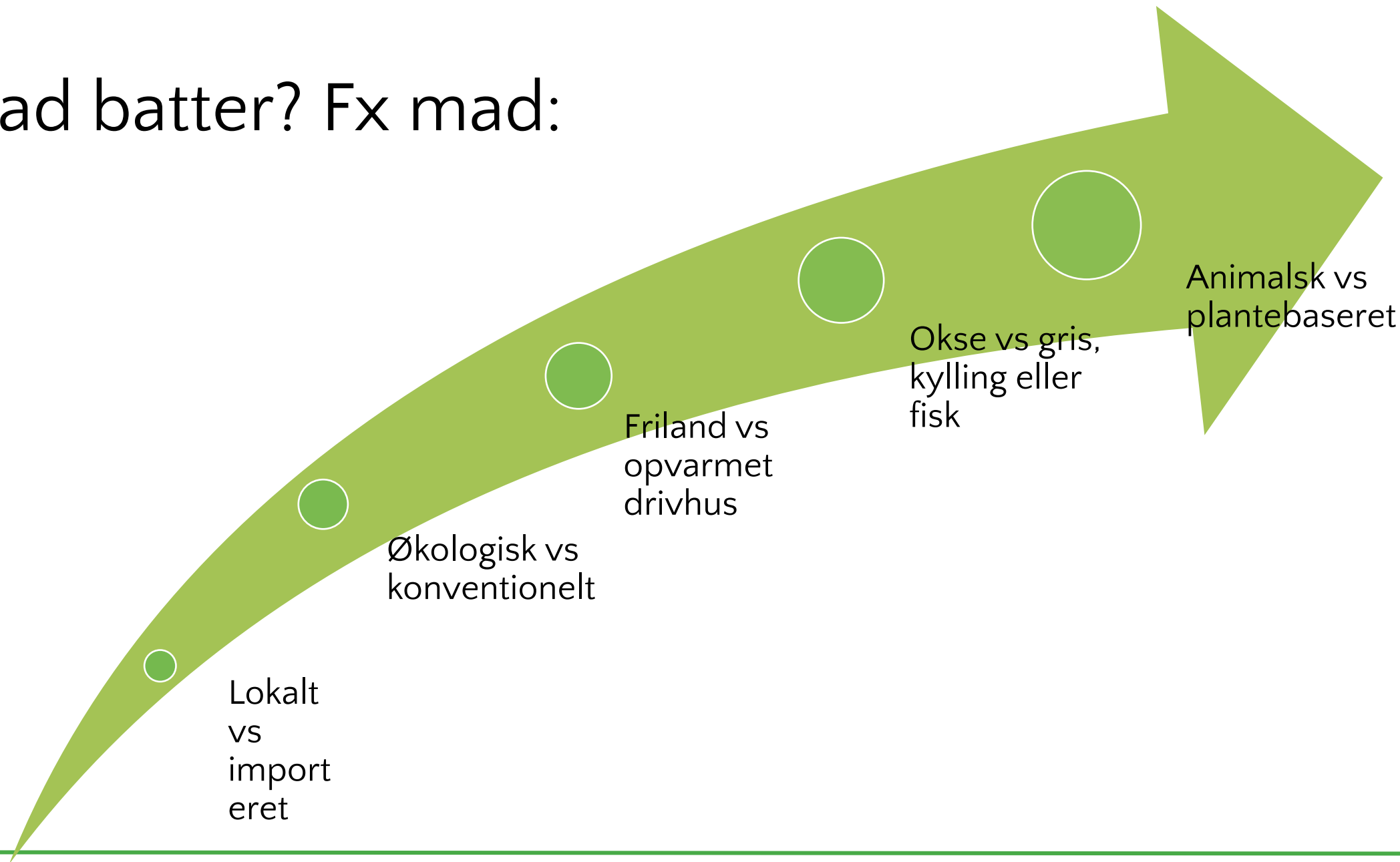

Hvor giver det mening at starte? (også selvom det med grænser må vente...)

- Maden
- Transporten
- Boligen (størrelsen)

Hvad batter? Fx mad:

CONCITO

DANMARKS GRØNNE TÆNKETANK

Er der generelle tommelfingerregler?

Her effektiviserer vi det, vi plejer at gøre

Her genanvender vi tekstiler eller materialer

Byttedage, vintage markeder

Her går vi i genbrugstøj, deler tøj, og bruger vores eget tøj i længere tid, bruger vores telefoner længere

Her udfordrer vi det, vi plejer at gøre

CONCITO

DANMARKS GRØNNE TÆNKETANK

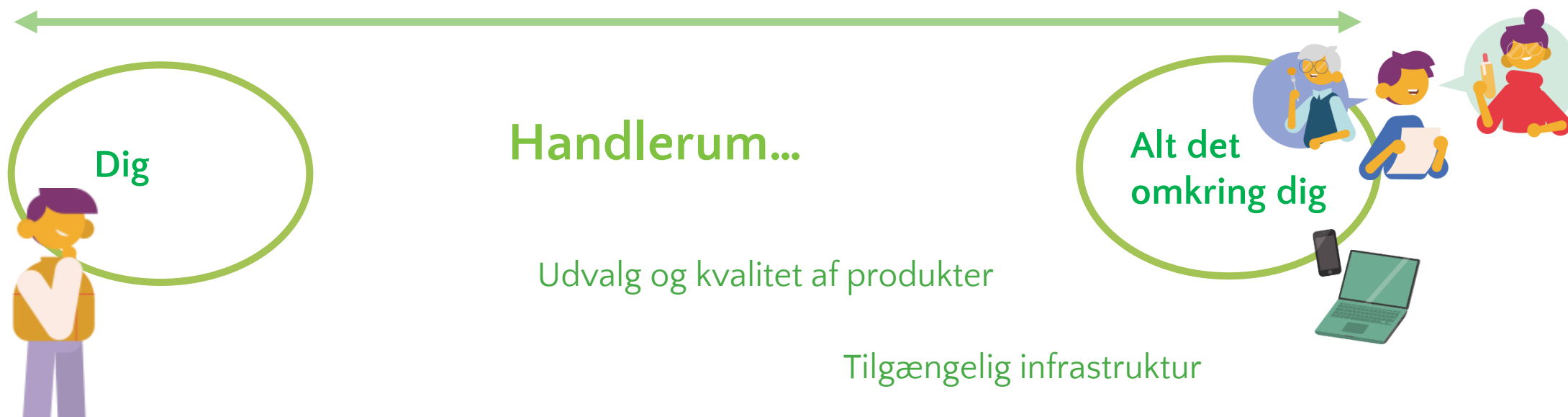
Uanset hvad, er vi mange om ansvar og handlerum!

Behøver du bøffen
eller den nye trøje?

Kulturelle og sociale forventninger til mad,
fremtoning, rejseaktivitet etc. Måske endda
krav?

Det, du har
indflydelse på

Det, der er svært
at have
indflydelse på

CONCITO

DANMARKS GRØNNE TÆNKETANK

Så meget CO₂ udleder en voksen dansker

Hver dansker udleder i gennemsnit næsten 13 tons CO₂ om året gennem sit forbrug, men der er stor forskel fra person til person. Her er seks tænkte eksempler på typiske voksne

	Lav indkomst (200.000 kr.)		Mellemstor indkomst (400.000 kr.)		Høj indkomst (750.000 kr.)							
Bolig*	Kollektiv (15m ²)	-850 kg CO ₂	Lejlighed, 50m ²	-46 kg CO ₂	Lejlighed på 80m ² (40 m ² per voksen)	-280 kg CO ₂	Hus på 140m ² (70m ² per voksen)	+400 kg CO ₂	Lejlighed på 70m ² (35m ² per voksen)	-400 kg CO ₂	Hus på 300m ² (150m ² per voksen)	+2.250 kg CO ₂
Mad	Vegansk	-1.000 kg CO ₂	Masser af kød, og 2/3 af det er oksekød	+1.000 kg CO ₂	Spiser ikke oksekød	-1.000 kg CO ₂	Højt forbrug af oksekød, røde bøffer	+1.500 kg CO ₂	Vegetarisk, men masser af restaurant-besøg	0 kg CO ₂	Højt forbrug af oksekød, røde bøffer	+1.500 kg CO ₂
Transport	Ingen bil, cykler til det meste, cykelferie	-1.700 kg CO ₂	Ingen bil, men 3-4 charterflyrejser om året	+500 kg CO ₂	Dyr elbil, dyr cykel	-1.000 kg CO ₂	Gammel fossilbil, 1-2 flyrejser om året	+3.500 kg CO ₂	Dyr elbil, ferier med tog	-600 kg CO ₂	Fossilbil og 10 kortere flyrejser om året	+6.800 kg CO ₂
Øvrige	Genbrugstøj	-750 kg CO ₂	Højt forbrug af nyt, billigt tøj, elektronik og møbler	+550 kg CO ₂	Genbrugs-møbler, køber sjældent nyt tøj	-500 kg CO ₂	Højt forbrug af nyt tøj og møbler	+1.000 kg CO ₂	Istandsatte genbrugs-designmøbler, kunst, teater	0 kg CO ₂	Højt forbrug af nyt tøj, møbler og f.eks. spa og salon	+1.500 kg CO ₂

* Specifikt ved bolig fordeler Concito kun med et typisk antal voksne – hjemmeboende børn kører 'på frihjul'. Udledningerne af andre drivhusgasser er omregnet til det, de svarer til i CO₂

Kilde: Concito, Danmarks globale forbrugsudledninger (2023) Tekst: Adam Hannestad

Grafik: Jens B Mørch

Hovedpointer

Det er vigtigt at tage ansvar for de forbrugsbaserede udledninger – og det giver også et større handlerum!

Bilen, boligen og bøffen er (stadig) de tre mest udledende kategorier – ingen grund til at vente på flere tal.

I dag er det ikke muligt, som individuel forbruger, at tilvælge en klimarigtig levevis.

Klimarigtige livsstile skal muliggøres via andre infrastrukturer, normer og kompetencer (her kan man jo også bruge kommunens forskellige roller!)

Det er vigtigt at tale om hvordan gode, klimarigtig liv ser ud, og hvordan de kan opnås – hvem har hvilket *behov* – og ansvar?

Husk isbjerget – og særligt det, der ligger ‘under overfladen’.

Tak for opmærksomheden!

CONCITO

DANMARKS GRØNNE TÆNKETANK